Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Posti Oy:ltä (jäljempänä Posti) lausuntoa postilain muuttamiseksi annetusta hallituksen esityksestä (HE 272/2016 vp.) teemoista salaiset osoitteet ja puolustusvoimien kanssa tehtävä yhteistyö.

Hallituksen esitys laiksi postilain muuttamisesta, HE 272/2016 vp.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan pyytämänä asiantuntijalausuntona Posti toteaa täydennyksenä aiempiin lausuntoihinsa seuraavaa:

Erityissuojattavien kohteiden osoitetiedot

Postin osoiterekisterissä on postinsaajien käyttämien maantieteellisten osoitteiden lisäksi ns. virtuaalisia osoitetietoja, jotka perustuvat asiakkaiden kanssa tehtyihin sopimuksiin postinjakelun järjestämisestä. Tyypillisesti näissä on kyse postilokero-osoitteista (esim. muotoa Oy Yritys Ab, PL 12, 00231 Helsinki). Mikäli kyseinen postinsaaja on tehnyt Postin kanssa sopimuksen ns. yrityspostinumeron käytöstä, osoite on muotoa Oy Yritys Ab, PL 12, 12034 YRITYS. Postilokero-osoite voi olla kytketty joko fyysiseen postilokeroon Postin toimipaikassa tai se voi olla ns. virtuaalinen postilokero ilman kytkentää fyysiseen postilokeroon. Näin toimitaan mm useiden julkishallinnon ministeriöiden, virastojen ja laitosten sekä yritysten osalta.

Postilaissa on 1.6.2011 alkaen ollut voimassa säännös, jonka mukaan osoiterekisteriä ylläpitävän postiyrityksen on luovutettava toiselle postiyritykselle postitoiminnan hoitamista varten postin saajalta tai viranomaiselta saadut postin saajan nimi- ja osoitetiedot sekä tiedot jakelun muutoksia koskevista toimeksiannoista. Luovutettavia osoitetietoja toisille postiyrityksille ovat nimenomaan osoitetietojärjestelmään rekisteröidyt tiedot. Postilain 38 §:n 5 momentin mukaan rekisteröity voi kieltää henkilötietojensa luovuttamisen osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalvelujen yhteydessä. Yhteisö, esim. julkishallinnon ministeriö, virasto tai laitos, ei siten voi asettaa osoitteilleen luovutuskieltoja, vaan ne ovat luovutusvelvollisuuden alaisia siltä osin kuin ne on viety Postin osoitetietojärjestelmään. Toisaalta, näiden osoitetietoja ei tule Postin järjestelmään mistään automaattisesti, vaan kyseiset postinsaajat päättävät ja ilmoittavat niistä itse.

Posti on tehnyt eri yritysten ja julkishallinnon toimijoiden kanssa sopimuksia lisämaksullisista palveluista postinjakelun järjestelyihin liittyen. Tällaisia palveluita voi olla esim. sopimus noudosta tietystä asiakkaan fyysisestä toimipaikasta ja/tai jakelusta tiettyyn toimipaikkaan. Tämä jakelu voidaan käytännössä toteuttaa esimerkiksi ohjaamalla asiakkaan saapuva posti yrityspostinumeroon Postin prosessissa. Tähän ohjausosoitteeseen saapuneet lähetykset kuljetetaan postinsaajalle sen kanssa sovittuun fyysiseen osoitteeseen. Näiden ohjaustietojen ylläpitoa ei tehdä osoitetietojärjestelmässä, vaan Postin asiakastietojen tietojärjestelmässä, joita postilain mukainen tietojen luovutusvelvollisuus ei Postin käsityksen mukaan koske.

Postin näkemyksen mukaan esim. puolustushallintoon kuuluva postinsaaja voisi estää erityissuojattavan kohteen osoitteen paljastumisen käyttämällä tällaista virtuaalista postilokero-osoitetta joko kytkennällä maantieteelliseen postinumeroalueeseen (esim. 00230 Helsinki) tai kytkennällä ns. yrityspostinumeroon (esim. 00012 YRITYS). Halutessaan postinsaaja voi myös järjestää lisäksi niin, että posti jaetaan tiettyyn yleisessä tiedossa olevaan postinsaajan käyntiosoitteeseen, mutta postinsaaja kuljettaa sen sieltä edelleen sisäisen postin järjestelyin erityissuojattavaan kohteeseen.

Turvakiellon kohteena olevien luonnollisten henkilöiden osoitteet

Postilaki ei tunne käsitettä salainen osoite. Laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista on säädetty, millä edellytyksillä väestötietojärjestelmään voidaan merkitä turvakielto. Turvakielto tarkoittaa, ettei kotikunta- tai osoitetietoja saa antaa väestötietojärjestelmästä muille kuin viranomaisille. Väestötietojärjestelmään merkitystä turvakiellosta ei siten tule tietoa Postille, eikä väestötietojärjestelmästä myöskään luovuteta Postille sellaisia osoitteita, joihin liittyy turvakielto. Turvakiellolla ei siis ole vaikutusta postiyritysten ylläpitämiin osoiterekistereihin.

Kuten aiemmin on todettu, Postille voi tehdä ns. luovutuskiellon; tällöin henkilötietoja ei luovuteta osoitteiden tarkistamis- ja korjaamispalveluissa. Luovutuskielto ei kuitenkaan estä luovutusta toiselle postitoimintaa harjoittavalle postiyritykselle.

Puolustusvoimien kanssa tehtävä yhteistyö

Posti viittaa tältä osin aiempaan, 3.4.2017 päivättyyn lausuntoonsa. Kuten todettu, Puolustusvoimille tuotettavat kriisiaikojen palvelut hoidetaan pääosin omissa prosesseissaan ja omilla aikataululuillaan. Postilain muutoksilla ei ole välitöntä vaikutusta näiden palveluiden tuottamiseen.

Posti haluaa kuitenkin kiinnittää valiokunnan huomiota lakiehdotukseen sisältyvän kilpailutusvelvollisuuden mahdollisiin vaikutuksiin. Alueilla, joilla jakelun hoitaisi kilpailutuksen voittanut alihankkija, Posti ei todennäköisesti voisi ylläpitää omaan henkilöstöönsä perustuvaa jakelukyvykkyyttä. Jos koko jakelu tietyllä alueella olisi yksinomaan alihankkijan resursoinnin varassa, tällä voisi olla vaikutusta Postin kykyyn hoitaa sopimukseen perustuvat palvelut vaaditussa aikataulussa tällaisella alueella. Posti pyrkii myös kilpailutuksissa varmistamaan jakelukyvykkyyden kaikissa olosuhteissa mahdollisuuksien mukaan.

Kunnioittavasti

Posti Oy

Kaj Kulp
johtaja, Kirje- ja markkinointipalvelut

Kaarina Ståhlberg
lakiasiainjohtaja